

Water in de hoofdrol

Of je nu op historisch, economisch of toeristisch vlak naar Nederland kijkt, water lijkt altijd een belangrijke rol te spelen. En als het verleden, het heden en de toekomst van Nederland nu aan water zijn gekoppeld, waarom zou je dan niet hetzelfde doen met een zakelijke bijeenkomst?

Dat water voor de mens van levensbelang is, blijkt uit het feit dat de eerste nederzettingen in Nederland bij belangrijke waterknooppunten zoals rivieren en mondingen zijn gesticht. Waar we eerst nog afhankelijk waren van de grillen van dit element, slaagden we er later steeds beter in om het te beteugelen en in te zetten voor economisch gewin. Uit archeologisch onderzoek is bekend dat er ten tijde van de IJzertijd al een bloeiende binnenvaart was waarbij onder andere zout uit de bergen van Duitsland naar hier werd verscheept en verhandeld. Ook verdienden onze voorouders de kost met de vele vissoorten in de zee en dit werd in de loop der eeuwen alleen maar intensiever. In steden zoals Volendam, Marken, Urk en Veere is de vergaarde rijkdom van weleer nog te bewonderen in de aanwezige monumenten. In de zeventiende eeuw was Nederland dankzij ontdekkingsreizigers zoals Jan Huygen van Linschoten, Hendrik Abel Tasman en Oliver van Noort, de VOC en de WIC, en

vakkundige admiralen zoals Michiel de Ruyter en Cornelis Tromp zelfs de machtigste zeevarende natie van Europa. De monumenten in steden zoals Zwolle, Zutphen, Bolsward, Kampen en Stavoren herinneren aan de bloeiperiode van de Hanzesteden, terwijl de vele grachtenpanden en oude pakhuizen in grote steden zoals Amsterdam en Middelburg overblijfselen zijn van de welvarende VOC-periode. Niet voor niets zijn er in Nederland verschillende musea gevestigd die zich richten op de scheepvaart. Op de Bataviawerf kan de Batavia, een reconstructie van een VOC-schip uit 1628 en de bouw van De Zeven Provinciën, het vlaggenschip uit 1665 van Michiel de Ruyter worden bezocht.

Nog altijd is de Nederlandse economie deels afhankelijk van het water. Import en export van producten geschiedt onder andere over zee, waarbij de haven van Rotterdam de grootste en belangrijkste containerhaven en haven voor massaoverslag van Europa is. Ook zijn Nederlandse baggerbedrijven vanwege hun verregaande deskundigheid betrokken geweest bij zeer vooraanstaande projecten zoals het realiseren van de bouw van de haven van Jubail, het opspuiten van Chek Lap Kok voor Hong Kong International Airport en de realisering van de befaamde Palmeilanden in Dubai. Op het gebied van offshore activiteiten is Nederland eveneens koploper met multinational Shell en twee windmolenparken in de Noordzee.

Strijd tegen het water

De eerste dijken in ons land stammen uit de periode dat de Romeinen hun vaandel in de grond plantten. Vervolgens zijn onze voorouders in de loop der eeuwen blijven experimenteren met nieuwe technieken voor dijken en polders om het water te bedwingen. Hoogtepunt daarbij was de inpoldering van de Zuiderzee vanaf 1920, waarbij dit watergebied onder andere door de Afsluitdijk uit 1927 werd opgesplitst in het kleinere IJsselmeer en een deel dat bij de Waddenzee werd gevoegd. Ook werden er gefaseerd polders drooggemalen. De huidige provincie Flevoland bestaat uit de IJsselmeerpolders Noordoostpolder, Oostelijk Flevoland en Zuidelijk Flevoland die tussen 1936 en 1968 werden drooggemalen. Naast het aanleggen van dijken, het dempen van grachten (Damrak en Rokin in Amsterdam) en het droogleggen van polders om het water te bedwingen, hebben de Nederlanders dit element ook juist willen gebruiken om gebieden onbegaanbaar te maken en zo de vijand op afstand te houden. In 1672 werd de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden aangevallen door Frankrijk, Munster, Keulen en Engeland. Er werd een waterlinie aangelegd waarbij het land van Muiden via Woerden en Gojanverwellesluis tot Gorinchem onder een ondiepe laag water werd gezet. De vijandelijke legers konden deze waterlinie niet doorkruisen, totdat in 1672

bij Woerden het water bevroor. Later werd de Hollandse Waterlinie versterkt met forten, batterijen en andere verdedigingswerken. Vanaf 1815 werd een geheel nieuwe verdedigingslinie ingericht met Utrecht als centraal punt. Deze linie loopt van het eiland Pampus in de Zuiderzee tot aan de Biesbosch en omvat de vijf vestingsteden Muiden, Weesp, Gorinchem en Woudrichem. Van zowel de oude als de nieuwe waterlinie kunnen nog altijd een aantal bouwwerken worden bezichtigd, zoals Fort Ronduit, Fort Wierickerschans, Fort Pampus en Fort bij Vechten.

Wereldwonder

Ondanks deze maatregelen heeft de Nederlandse geschiedenis een aantal grote watersnoodrampen gekend. Zo werd in 1570 werd de Nederlandse en Vlaamse Kust geteisterd door de Allerheiligenvloed waarbij meer dan 20.000 doden vielen. De bekendste is de Watersnoodramp uit 1953 waarbij door een combinatie van een stormvloed, een springvloed en een zware noordwesterstorm de dijken in het Deltagebied het begaven en 1836 mensen en tienduizenden dieren verdronken. In de jaren hierbij werd het Deltaplan uitgevoerd waarbij de Nederlandse kustlijn met ongeveer 700 kilometer werd verkort door middel van de aanleg van gesloten en doorlaatbare dammen tussen de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden. De Oosterscheldekering

en de Maeslantkering zijn van dusdanig technisch niveau dat deze door de American Society of Civil Engineers tot een van de zeven moderne wereldwonderen is uitgeroepen. In Deltapark Neeltje Jans leren bezoekers meer over de Watersnoodramp en de Deltawerken. Dankzij de zoektocht naar oplossingen loopt Nederland wereldwijd voorop op het gebied van watermanagement, met koning Willem-Alexander als boegbeeld. Maar uit de overstroming van de Maas in 1993, de evacuatie van het Rivierengebied in 1995 en de Allerheiligenvloed van 2006 is gebleken dat de werkzaamheden aan de Nederlandse dijken nooit af zijn.

Kolkende golven

Ook in onze vrije tijd verkeren zowel de vele toeristen als de Nederlanders zelf graag in de buurt van water. Gebieden zoals de Waddeneilanden, de Beemsterpolder, de Kinderdijk en Schokland staan samen met de Amsterdamse grachten zelfs op de UNESCO Werelderfgoedlijst. En met meer dan 4.400 kilometer aan bevaarbare rivieren, kanalen en meren stappen we ook zelf graag op

de boot om vervolgens aan te meren op een van de vele mooie gebieden en locaties aan het water. Dit jaar kunnen we van 19 tot en met 23 augustus ook weer genieten van Sail Amsterdam waarbij de zogenoemde tall ships en varende erfgoed door de grachten van Amsterdam zullen varen.

Water, zeeën en rivieren zijn ook eeuwenlang een geliefd onderwerp geweest van kunstschilders. Niet voor niets vormden marinestukken en zeezichten één van de genres waar een schilder zich in de zeventiende eeuw in kon specialiseren. Onder anderen Pieter Brueghel de Oude, Jacob van Ruysdael en Salomon van Ruysdael hebben werken behorend tot dit genre vervaardigd. In de negentiende eeuw maakten de schilders dankbaar gebruik van de inspiratie die zij kregen van deze roemruchte voorgangers. Zowel de schilders van de Nederlandse romantiek zoals Louis Meijer en Mauritz de Haas als de leden van de Haagse School zoals Hendrik Willem Mesdag stonden bekend om hun rustige zeezichten en marinestukken met kolkende golven en dansende bootjes.

Duurzame initiatieven

Water is al eeuwenlang een vanzelfsprekendheid in Nederland, maar gezien de toenemende droogte worden we er ons wel steeds meer van bewust dat drinkwater een waardevol goed is. Alleen al in Nederland verbruiken we per persoon per jaar 1,5 miljoen liter water per jaar zonder ook maar de kraan open te draaien. 95% van al dat water zit verborgen in alledaagse producten, zoals een kop koffie (130 liter) of een katoenen T-shirt (2700 liter). Naast de reeds ingeburgerde CO₂-voetafdruk is het dus ook van belang om onze waterafdruk te reduceren. Binnen de MICE-branche wordt al een aantal initiatieven ondernomen om bijeenkomsten en evenementen te verduurzamen. Zo gebruikt landgoed Zonheuvel in Doorn regenwater in het grijswatercircuit voor de toiletspoeling. Hiervoor wordt het regenwater opgevangen en ondergronds gefilterd en opgeslagen. Opvallend is de douche-coach in de vorm van een zandloper zodat gasten zich bewust worden van de lengte van een douchebeurt. Zo kan wanneer de gemiddelde douchetijd wordt ingekort van 8,5 minuut tot 4 minuten maar liefst 45 liter warm water per douchebeurt worden gespaard, wat neerkomt op 315 liter per week.

Kontakt der Kontinenten in Soesterberg draagt bij aan de oplossingen van de wereldwijde waterproblematiek door voor elke fles gekoeld en gezuiverd huiswater die bij deze locatie wordt geserveerd, een bedrag te schen-

ken aan Stichting FairWater. Deze organisatie vervangt kapotte waterpompen in Afrikaanse dorpen voor duurzame BluePumps uit Nederland. Tegelijkertijd doneren ze via het BlueBottle project bij de installatie van de BluePumps ook waterflessen aan de gebruikers van deze duurzame pompen. De Haagse Fokker Terminal heeft het Water Footprint Network en de TU Twente middels een onderzoek het gemiddelde waterverbruik per bezoeker laten vaststellen. Deze 'watervoetafdruk' omvat al het schone drinkwater dat nodig is in de productieketen van eet- en drinkwaren plus het waterverbruik voor schoonmaak en toiletbezoek bij deze locatie. Door middel van een samenwerkingsverband met Made Blue gaat de Fokker Terminal als eerste Nederlandse evenementenlocatie voor elke liter verbruikt drinkwater eenzelfde hoeveelheid schoon water in ontwikkelingslanden beschikbaar stellen. Dit gebeurt in de vorm van donaties aan schoon-drinkwaterprojecten zoals ontziltingsmachines en waterpompen, maar ook bijvoorbeeld voorlichting. Naar schatting zal de Fokker Terminal in 2015 circa 9,6 miljoen liter water beschikbaar maken.

Of je voorkeur nu uitgaat naar de historische, artistieke, technische, toeristische of duurzame kant van water, voor elke invalshoek zijn er verschillende interessante locaties voor handen waar deze aspecten worden behandeld. ■